למאי נפקא מינה לגיטי נשים:

הדרן עלך במה מדליקין

כירה [א]שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין: **גמ'** איבעיא להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות משהין אף על פי שאינו גרוף ואינו קטום ומני חנניה היא דתניא א)חנניה אומר [ב]כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום או דילמא [ג]לשהות תנן ואי גרוף וקטום אין אי לא לא וכל שכן להחזיר ת"ש מדקתני תרי בבי במתני' ב"ש אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל ב"ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וב"ה אומרים אף מחזירין אי אמרת בשלמא לשהות תנן הכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא משהין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא ישהא עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן משהין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל וב"ה אומרים חמין ותבשיל וכי היכי דפליגי בלשהות פליגי נמי בלהחזיר שבית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני כירה שהסיקוה בקש ובגבבא מחזירין עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יחזיר עד שיגרוף או עד שיתן אפר ומה הן מחזירין בית שמאי אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין הא א) תו למה לי

לעולם

לגיטי נשים. דקיימא לן ב) בני בבל בקיאין שצריך לכתוב גט לשמה והמביא גט משם אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם ובני שאר ארצות אין בקיאין וצריך ועכשיו בני בורסיף היא בבל ובבל של עכשיו היא בורסיף והן עמי הארץ כדאמרינן בעלמא (סנהדרין דף קט.) בור שאפי שנטלו מימיו. ואני אומר נפקא מינה לגיטי נשים לענין שינה שמו ושמה ושם עירו ועירה פסול וצריך לכתוב שם של עכשיו:

הדרן עלך במה מדליקין

כירה. עשויה כעין קדירה ונותנין קדירה לתוכה: **קש.** זנבות השבולין: **גבבא.** הנגבב מן השדה אישטובל"א: **גפת.** פסולת של שומשמין שהוציא שומנן: **עד שיגרוף.** הגחלים משום דמוסיף הבל וטעמא פרישנא בפרק דלעיל ג) שמא יחתה בגחלים: **או עד שיתן אפר.** על גבי גחלים לכסותם ולכנס: **בית שמאי אומרים.** נותנין עליה חמין אחר שגרפה דלא צריכי לבשולי דליכא למגזר ד) שמא יחתה: **אבל לא תבשיל.** דניחא ליה בישוליה ואתי לאחתויי. א"נ נתקיימה מחשבתו ומיחזי כמבשל (א): **לא מחזירין.** בשבת דמיחזי כמבשל: **אף מחזירין.** הואיל וגרוף: **גמ' קטום.** היינו נתן אפר על הגחלים דאפר מתרגמינן קיטמא ה): **תרי בבי.** בית שמאי אומרים חמין וכו' ותו תנא בבא אחריתי נוטלין ולא מחזירין: **ומה הן משהין.** בגרוף וקטום: **פליגי נמי בלהחזיר.** את המותר לשהות כגון חמין לבית שמאי וחמין ותבשיל לב"ה: **אלא אי אמרת להחזיר תנן הכי קתני.** כלומר ע"כ הכי מפרשא: **ב"ש אומרים נוטלין ולא מחזירין.** ע"כ אתבשיל קיימי דהא שרו בחמין: **הא תו למה לי.** הא תנא ליה רישא אבל לא תבשיל:

לעולם

נפקא מינה לגיטי נשים. מה שפי' בקונטרס לענין שינה שם עירו ושם עירה אין נראה לרשב"א דבבל הוא שם מדינה ולא שם העיר כדאמר בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עא.) כל הארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל וקאמר נמי התם ו) עד היכן היא בבל ולא אשכחן שום דוכתא עיר ששמה בבל אלא מדינה היא ואין כותבין שם מדינה בגט:

הדרן עלך במה מדליקין

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא. נראה לר"י דקש היינו זנבות השבולים שנשאר בשדה[א] הנקרא אשטובל"א בלעז ותבן הוא הנקצר עם השבולת דהכי משמע לקמן בפרק שואל (לקמן דף קנ:) דקאמר בשלמא קש מסכסכת לה במחובר אלא תבן היכי מסכסכת לה ומסיק בתבנא סריא והא דאמר בריש המקבל (ב"מ דף קג.) גבי מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור משום דאמר ניחא לי דתיתבן ארעאי הוה ליה למימר דתיתקש דהנשאר בקרקע נקרא קש כדפירש רש"י אלא משום דתיתבן משמע טפי לשון זיבול[ב] נקט ליה ז): **לא** יתן עד שיגרוף. פירש בקונטרס משום תוספת הבל ואין נראה לר"י[ג] דאפילו גרופה וקטומה היא מוספת הבל יותר מכמה דברים השנויין בבמה טומנין[ד] ועוד דחנניה שרי להשהות אף כשאינה גרופה[ה] ולא אסרו מוסיף הבל אלא דוקא בהטמנה[ו] אבל להשהות שרי[ז] וכשאינה גרופה אסרי רבנן דחנניה משום דילמא אתי לאחתויי: **חמין** ותבשיל. נראה לר"י דסתם חמין ותבשיל היינו אפי' לא בשיל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי דהא כי מוקי מתניתין להחזיר תנן[ח] הוי מתניתין כחנניה דשרי חמין ותבשיל להשהות על גבי כירה אפילו בשאינה גרופה אפילו לא בשיל כל צרכו ולא כרבנן ואמאי ודילמא מתניתין אפילו כרבנן ומתני' בחמין ותבשיל שנתבשלו כל צרכן דמודו רבנן דמשהין ע"ג כירה שאינה גרופה וקטומה[ט] אלא ודאי משום דסתם חמין ותבשיל כמאכל בן דרוסאי נמי משמע ומיהו סתם חמין ותבשיל הוי נמי בשיל כל צרכו כדמוכח בסוף שמעתין (דף לח.) גבי קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר אע"פ שיש לדחות ושם אפרש בע"ה ואפילו אי סתם חמין ותבשיל לא הוה בשיל כל צרכו צריך לומר הא דאסרי בית שמאי להחזיר היינו אפילו חמין שהוחמו כל צרכן וכן לבית הלל באינה גרופה מדקאמר בגמרא (דף לח:) ואף רבי אושעיא סבר מחזירין אפילו בשבת דאמר רבי אושעיא פעם אחת כו' והעלנו לו קומקומוס של חמין ומזגנו לו את הכוס והחזרנוהו למקומו ואי לא אסיר בהוחמו כל צרכן מנא ליה דמחזירין אפילו בשבת דילמא הוחם כל צורכו הוה ואם תאמר ואם סתם חמין ותבשיל הוי בין בשיל כל צרכו בין לא בשיל אם כן סברי בית שמאי מצטמק ויפה לו אסור כיון דאסיר תבשיל שבישל כל צרכו ואם כן היכי שרי חמין שלא הוחמו כל צרכן והא יפה לו הוא ואור"י דודאי תבשיל אסרי בית שמאי משום דלעולם יפה לו אע"ג דנתבשל כל צרכו אבל חמין שאין יפה להם אלא עד כדי צרכן אבל מכאן ואילך רע להן כדמוכח לקמן[י] לא אסרי בית שמאי[יא] דליכא למיגזר שמא יחתה דבלא חיתוי יוחמו כל צרכן: **וב"ה אומרים אף מחזירין.** אפילו בשבת מחזירין ב)כדאמר בגמרא ולשון נוטלין נמי משמע[יב] דבשבת מיירי דבחול לא הוה צריך למיתני נוטלין[יג] ולמאן דאסר להחזיר אסר אפילו בחול לבית הלל כשאינה גרופה ולבית שמאי אפי' בגרופה מדקאמר בגמרא לדברי האומר מחזירין מחזירין אפילו בשבת משמע דעיקר פלוגתא הוי בחול ועוד מדקדק ר"ת מדקאמר לא יתן עד שיגרוף[יז] ואי לא יתן לא יחזיר בשבת הוא היך יגרוף או יקטום בשבת° והוה ליה למימר אלא אם כן גרף וקטם אלא בחול נמי אסור להחזיר וא"ת מה שיעור הוא נותן לאסור בע"ש דהיכא דסלקו בהשכמה פשיטא דשרי להחזיר ואומר ר"י דמשעה[יח] שלא יוכלו להרתיחו מבעוד יום אסור להחזיר[יט] ומיהו[כ] בשבת אפילו רותח אסור להחזיר למאן דאסר דאי לאו הכי מנא ליה דרבי אושעיא סבר מחזירין אפילו בשבת[כא] דילמא קומקמוס של חמין רותח הוה[כב] ועוד אומר ר"י דמלינו למימר דבערב שבת נמי אסור[כג] להחזיר אפילו רותח משעה שאם היה קר לא היה יכול להרתיח מבע"י[כד] וקשה לרשב"א היכי שרי להחזיר קדרה על גבי כירה בשבת והא אמר בפרק המביא כדי יין (ביצה דף לג: ושם) דבילים וקדרה וחביתא ופוריא[כה] מלמטה למעלה אסור משום אהל[כו] ואור"י דכי אסרו חכמים אהל עראי ה"מ כשעושה הדפנות תחלה ואח"כ הכיסוי אבל[כז] הכא שדופני הכירה כבר עשויות מאיליהן[כח] לא אחמור רבנן לאסור ליתן קדרה על גבה ומיהו הא דאמר בהמוצא תפילין (עירובין דף קב.) גבי דיכרי דרב הונא דאמר ליה כרוך בודיא ושייר בה טפח למחר מוסיף על אוהל עראי הוא משמע דבלא שיור אסור אע"ג דהדפנות כבר עשויות אור"י התם משום דדמי אהל טפי[כט] אסור אפי' בלא עשיית דפנות אבל קדרה דלא דמי אהל כולי האי לא אסרו חכמים בלא עשיית דפנות:

לעולם

עין משפט נר מצוה

א א ב ג מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה ד ה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' רנג סעיף א:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וב"ה אומרים וכו' והל"ל אא"כ גרף. לענ"ד הא מצינו כזה במ"ק דף ד ע"ב עד שיעמיק כו' כגון שהעמיק:

מוסף רש"י

לגיטי נשים. דקיימא לן (גיטין ו.) המביא גט מחוצה לארץ צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם, אי משום דאין מצוין לקיימו ואי משום דאין בקיאין לשמה, והמביא מארץ ישראל אינו צריך לפי שבקיאין לשמה ועולי רגלים מצויין להכיר חתימת עדים לקיימו, ואמרינן התם (ו.) בבל כארץ ישראל לגיטין, לפי שהן בני תורה ובקיאין לשמה ובני ישיבה מצויין לילך וללמוד משם תורה מכל מקומות, ובורסיף סמוך לבבל ואינן בני תורה כדאמרינן (סנהדרין קט.) מאי בורסיף, בור שאפו את מימיו ולא נשתייר בו כלום, והמביא משם צריך שיאמר, אבל עכשיו נתחלף שמם, הלכך המביא מבבל צריך שיאמר ומבורסיף אין צריך (סוכה לד:)

הדרן עלך במה מדליקין

בן דרוסאי. לסטים היה ומבשל בישולו שליש (לעיל כ.) ואוכל כל דבר המבושל קצת (ע"ז לח.).

מוסף תוספות

א. לאחר קצירה. חי' הר"ן. ב. ובנין. תוס' הרא"ש. ג. דלא שייך להזכיר תוספת הבל בשהיה. תוס' הרא"ש. דא"כ, אפי' גרף ונתן את האפר ליתסר. ריטב"א. ד. משום תוספת הבל. תוס' הרא"ש. ה. אלא ודאי דלא שייך טעמא דתוספת הבל לענין שהיה. תוס' הרא"ש. ו. ואי בהטמנה, לא התיר חנניה להשהות בהטמנה בכירה שאינה גרופה ואינה קטומה ואפי' כמאב"ד, משום דהו"ל הטמנה בגחלים ממש דמוסיפין הבל ואסור, ואפי' מבעוד יום. רשב"א. ז. כי החמירו בהטמנה יותר משהייה שהקדירה עומדת מגולה. ריטב"א. ח. אבל לשהות משהינן אע"פ שאינו גרוף וקטום. תוס' הרא"ש. ט. דהא דפליגי רבנן עלה דחנניה היינו בדלא בשל כל צרכו אלא כמאכל בן דרוסאי. תוס' הרא"ש. י. ב[פלוגתא] דר"מ ור' יהודה. תוס' הרא"ש לח. ד"ה הקשה. ועוד, דקלים להתבשל. רשב"א. יא. אע"ג דהשתא יפה להם. תוס' הרא"ש לח. ד"ה הקשה. יב. (ו)ממתני'. תוס' הרא"ש. יג. [ד]מה חידוש הוא שנוטלים אי לאו דאיירי בשבת דלא תימא כיון שנטלו שנסתלקה שהיה ראשונה וכשמחזירין הו"ל תחלת שהיה בשבת. תוס' הרא"ש. יד. דלא תימא דבלילי שבת הוא דמחזירין דכי שקיל לה אדעתא דאהדורי לצורך מחר שקיל לה אבל ביום. ריטב"א. טו. אלא לאכילה דהשתא בעי לה. רשב"א לח. ד"ה לדברי. טז. וכמטמין לכתחילה הוא ולא חשיבא חזרה דהא בטלה תורת הטמנה. ריטב"א לח. ד"ה לדברי. יז. או עד שיתן את האפר. תוס' הרא"ש. דאלמא משמע דחזרה בשעה הראויה לגריפה היא. רשב"א לקמן לח. סוד"ה לדברי האומר. יח. שהוא סמוך לחשיכה כ"כ שכשהתבשיל צונן. חי' הר"ן. יט. וכל כה"ג מקרי חזרה, וכי יהיב לה ע"ג כירה מקמי הכי מקרי שיהוי. חי' הר"ן. כ. השתא צריכנא למימר דער"ש חלוק משבת. תוס' הרא"ש. כא. מדקאמר והעלינו לו קומקום של חמין ומזגו לו את הכוס והחזרנוהו למקומו. תוס' הרא"ש. כב. ולכך החזירוהו. אלא ודאי מאן דאסר אסר אפי' ברותח. תוס' הרא"ש. כג. לב"ש. חי' הר"ן. כד. משום גזירת הרואים, וב"ה שרו. חי' הר"ן. כה. מלמעלה למטה שרי. תוס' הרא"ש. כו. כלומר, אם רוצה לעשות דפנות של עץ ולשפות עליה קדרה, צריך לאחוז הקדרה באויר, ואח"כ יעשה הדפנות של עץ לעשות מדורה, אבל לעשות הדפנות תחילה, ואח"כ לשים עליה הקדירה, אסור משום בנין אהל, והכא ממטה למעלה הוא, שכבר דפנות הכירה עשויין. תוס' הרא"ש. כז. אם עשה האהל בלא מחיצות שרי. תוס' ביצה לג: ד"ה מלמטה. כח. מתחילה. תוס' ביצה לג: ד"ה מלמטה. כט. ובנין גמור. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) לעיל כ., ב) [גיטין ו.], ג) [דף לד:], ד) במ"א: וליכא למיחש, ה) [במדבר יט], ו) [דף עא:], ז) [וע"ע תוס' ב"מ קג. ד"ה המקבל],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל לא תבשיל וכו' כמבשל הס"ד ואח"כ מ"ה אבל לא:

לעזי רש"י

אישטובל"א. שלף.

תוס' ישנים

א) ולא רצה לומר דתנא רישא דאפילו בחול אין מחזירין לב"ש כדמשמע עד שיגרוף וסיפא קתני דאפילו בשבת מחזירין לב"ה כדמשמע נוטלין דבלאו תרי בבא סברא הוא דבתרווייהו פליגי דהא אי להשהות תנן ליכא אלא חד בבא בהחזרה ומהר"מ אומר דאי משום ב"ה תני סיפא לא ה"ל למיתני דברי בית שמאי: ב) ומיהו רש"י פי' בגמרא [בדף לח: ד"ה מחזירין] מחזירין אפילו בשבת למחרת[יד] דנראה דאין דעתו להחזיר[טו] ובטלה הטמנה[טז] אבל בלילה אין נראה כן:

רב נסים גאון

נפקא מינה לגיטי נשים. כלומר בדאלך [בזה], המביא גט מבבל או מבורסיף אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם, לדבריהם שאמרו במסכת גיטין בפרק א' [דף ו] בבל רב אמר כארץ ישראל לגיטין מכי אתא רב לבבל. ובפרק עשרה יוחסין [דף עב] היכא חביל ימא, אמר רב פפא סבא משמיה דרב זו פרת בורסיף. ובבראשית דר' אושעיא [פרשה לח] חד תלמיד ר' יוחנן הוה יתיב קדמוי הוה מסבר ליה ולא סבר. אמר ליה מה דין לית את סבר, אמר ליה דאנא גלי מן אתראי. אמר ליה מן הדין אתר את, אמר ליה מן בורסיף. אמר ליה לא תאמר כן אלא בולסיף שנאמר כי שם בלל ה' שפת כל הארץ. ובגמרא דכל ישראל יש להן חלק [סנהדרין דף קט] אמרו אמר רב יוסף בבל בורסיף סימן רע לתורה, מאי בורסיף אמר רב אסי בור ספת. ואדוננו האיי ז"ל אמר בבל בורסיף ובורסיף בבל, כוונת דבר זה לאותה ששנינו במשנה, שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה פסול, הרי נודע כי בבל ובורסיף עיר אחת הן והגט כשר.

סליק פרק במה מדליקין

רבינו חננאל

פרק שלישי

כירה שהסיקוה בקש ובגבבא וכו'. כירה זו היא מקום שפיתת ב' קדרות. **איבעיא להו** הא דתנינן לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן האפר על גבי גחלים, נתינה זו בע"ש [היא] וקמ"ל דאסור לשהות ע"ג כירה אא"כ [נ"א: אלא אם היא] גרופה וקטומה, או דילמא נתינה זו החזרת הקדירה היא בשבת, וקמ"ל דאסור להחזיר אלא ע"ג כירה קטומה או גרופה אבל לשהות מותר, ומתניתין מני חנניה היא דתניא כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו על גבי כירה אע"פ שאינה גרופה או קטומה.